

Portefeuillehouder(s) de heer L.P. Stoel Datum voorstel: 25-08-2026 Besluit raad: Ja T.k.n. raad: Nee Zaaknummer: Z.875873 Aantal bijlagen: 6 Behandeld door: 5.1.2e - 5.1.2e Team: Team Ruimtelijke Ontwikkeling	Overlegd/samengewerkt met: Adviseur: ☒ communicatie ☒ juridische zaken ☒ financiën ☐ p&o ☐ inkoop Team: ☐ backoffice sociaal domein ☐ sociaal wijkteam ☒ bestuur en concernadvies jeugd en gezin ☒ concerncontrol ☐ sociaal wijkteam ☐ diensten beheer werk en inkomen ☐ informatie ☐ sociaal wijkteam ☐ klanten contact centrum zorg en participatie ☒ maatschappelijke ontwikkeling ☒ vergunningen, ☐ middelen toezicht en ☒ ondersteuning handhaving ☐ ruimtelijk beheer/realisatie ☐ wijkbeheer ☒ ruimtelijke ontwikkeling ☐ wijkover- schrijdend beheer
---	---

Onderwerp:
Plan van Aanpak kleinschalige asielopvang De Fryske Marren.

Ontwerpbesluit:
Het college besluit:

1. kennis te nemen van het Plan van Aanpak kleinschalige asielopvang (bijlage 1) en dit ter vaststelling voor te leggen aan de gemeenteraad, als kader en leidraad voor de verdere uitwerking van de gemeentelijke opvangopgave in het kader van de Spreidingswet en als basis voor de communicatie- en participatieaanpak.
2. de gemeenteraad voor te stellen om vast te stellen dat onder kleinschalige asielopvang in De Fryske Marren wordt verstaan:
opvanglocaties met een omvang van minimaal 100 tot maximaal 150 opvangplaatsen in lijn met de Spreidingswet en de geldende COA-kaders (bijlage 2).
3. de gemeenteraad voor te stellen te kiezen voor de invulling van de gemeentelijke opvangopgave via maximaal twee COA-locaties tot 150 opvangplaatsen als voorkeursvariant, uitgaande van de huidige voorlopige opvangopgave van 273 opvangplaatsen, met inachtneming van eventuele beperkte wijzigingen in het definitieve landelijke verdeelbesluit. De precieze verdeling van opvangplaatsen en de organisatie van voorzieningen worden in overleg met het COA nader uitgewerkt.
4. de gemeenteraad voor te stellen structurele opvang, dat wil zeggen opvang die voor langere tijd beschikbaar is op vaste locaties en dus niet tijdelijk wordt vergunt, als uitgangspunt te hanteren voor de verdere uitwerking, conform de doelstellingen en systematiek van de Spreidingswet.

Datum:	Openbaar: openbaar
Besluit college:	

Inleiding - Ynlieding

De gemeente De Fryske Marren heeft op grond van de ‘Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen (Spreidingswet)’ een wettelijke taak om bij te dragen aan de opvang van asielzoekers. Voor De Fryske Marren gaat het op basis van de huidige landelijke raming (bijlage 3) om een voorlopige opgave van 273 opvangplaatsen (2027/2028). Het definitieve verdeelbesluit volgt uiterlijk op 31 december 2026.

De gemeenteraad heeft op 11 maart 2024 een motie¹ aangenomen waarin is verzocht opvang in De Fryske Marren te organiseren, de uitwerking van de Spreidingswet te betrekken, de pilots van het COA voor kleine AZC's te volgen, een gedegen communicatieplan op te stellen, te bezien aan welke eisen kleine AZC's moeten voldoen en te onderzoeken hoe hiervan een wisselwurkproject kan worden gemaakt. Het voorliggende Plan van Aanpak is nadrukkelijk opgesteld vanuit de wens van de raad, zoals verwoord in deze motie, om de mogelijkheden voor kleinschalige opvang in De Fryske Marren te onderzoeken. Daarbij zijn ook alternatieve varianten verkend en als alternatieve opties in het Plan van Aanpak meegenomen. Daarbij geldt dat er op dit moment nog geen uitgekristalliseerde COA-pilots beschikbaar zijn voor deze specifieke vorm van kleinschalige opvang. Op 23 april 2025 is vervolgens de startnotitie voor het opstellen van een plan van aanpak voor het faciliteren van kleinschalige asielopvang in De Fryske Marren (Z.806174)² vastgesteld. Het voorliggende Plan van Aanpak werkt deze uitgangspunten uit en biedt een kader voor de verdere uitwerking van de opvangopgave om te komen tot een voorstel tot locatiekeuze.

Het Plan van Aanpak sluit daarnaast aan bij landelijke wet- en regelgeving rondom asielopvang en bij de beleidsuitgangspunten uit het coalitieakkoord ‘Mei-inoar op koers 2026-2030 van De Fryske Marren’, waaronder kleinschalige opvang, een veilige leefomgeving, maatschappelijke inbedding en zorgvuldige participatie.

Het Plan van Aanpak bevat geen besluiten over concrete locaties, aantallen per locatie of vergunningverlening, maar geeft richting aan het proces, de uitgangspunten/kaders en keuzes die in vervolgfases, in overeenstemming met college en raad, nader worden uitgewerkt.

Beoogd resultaat - Beëage resultaat

De realisatie van kleinschalige asielopvang in De Fryske Marren mogelijk te maken, binnen de wettelijke (Spreidingswet) kaders, met duidelijke rollen, bestuurlijke houvast en een uitvoerbare vervolgaanpak.

Argumenten - Arguminten

1.1 Vaststelling van een Plan van Aanpak is noodzakelijk

De opvangopgave raakt meerdere beleidsterreinen (sociaal, ruimtelijk, juridisch, financieel en bestuurlijk), waardoor een integraal kader nodig is voordat er vervolgstappen worden gezet.

De voorgestelde uitgangspunten en keuzes in het Plan van Aanpak zijn getoetst aan de geldende juridische en beleidsmatige kaders, waaronder de Spreidingswet en de landelijke COA-kaders voor kleinschalige opvang. Deze kaders zijn uitgewerkt in bijlage 1 van het Plan van Aanpak (Overzicht Wet- en Regelgeving & COA-kaders) en vormen het randvoorwaardelijk kader voor verdere uitwerking en besluitvorming.

1.2 Exacte uitwerking, waaronder de locatiekeuze, verdeling over locaties en de ruimtelijke inpassing, wordt in een afzonderlijk vervolgtraject nader uitgewerkt

¹ [Moasje lytse azc's - wizige moasje - FNP GL-PvdA CDA CU D66](#)

² [Startnotitie kleinschalige asielopvang](#)

De locatiekeuze, de exacte verdeling over locatie(s), de ruimtelijke inpassing en de verdere uitwerking van de opvang maken geen deel uit van dit Plan van Aanpak en worden in een afzonderlijk vervolgtraject nader uitgewerkt. Voor die vervolgfase geldt een eigen planning, rolverdeling en bestuurlijk besluitvormingstraject. In dat vervolgtraject worden vooraf duidelijke en toetsbare locatiecriteriën vastgesteld door de raad. Potentiële locaties worden vervolgens aan de hand van deze criteria beoordeeld. De uitkomst wordt inzichtelijk gemaakt in een rangorde van kansrijke locaties, waarbij per locatie wordt toegelicht op welke punten deze voldoet, welke aandachtspunten bestaan en waarom locaties eventueel afvallen. De locatiekeuze en realisatie vinden pas plaats nadat de locaties zijn beoordeeld op onder meer ruimtelijke inpasbaarheid, beschikbaarheid, bereikbaarheid, veiligheid, voorzieningen, onderwijs, politie-inzet, financiële gevolgen, maatschappelijke inbedding en bestuurlijke uitvoerbaarheid.

1.3 Sociale en maatschappelijke voorzieningen vragen nadere uitwerking

Bij de verdere uitwerking van de opvangopgave is het van belang om ook expliciet aandacht te besteden aan kinderopvang, voorschoolse voorzieningen, leerlingenvervoer en toezicht op de leerplicht. Deze onderwerpen zijn niet automatisch via samenwerkingsverbanden geborgd en vragen daarom om tijdige afspraken met kinderopvangorganisaties, scholen, het COA en andere betrokken partners.

Gemeenten hebben de wettelijke verplichting om een Voor- en Voorschoolse Educatie (VVE)-aanbod te organiseren ter voorkoming en bestrijding van onderwijsachterstanden. In De Fryske Marren behoren nieuwkomers tot de doelgroep voor de VVE-indicatie. De gemeente kan de organisatie van VVE-aanbod voor peuters in of nabij de (kleinschalige) asielopvang faciliteren en daarover afspraken maken met een kinderopvangorganisatie of andere VVE-aanbieder. Indien VVE op de opvanglocatie zelf wordt gerealiseerd, gebeurt dit in nauwe afstemming tussen COA, gemeente en VVE-aanbieder, waarbij het COA zeggenschap houdt over de ruimtes en voorzieningen op de locatie³.

2.1 Een heldere definitie van kleinschalige opvang voorkomt interpretatieverschillen

De Spreidingswet laat ruimte voor verschillende vormen en groottes van opvang, waardoor het noodzakelijk is dat de gemeenteraad vaststelt wat binnen De Fryske Marren als kleinschalig wordt beschouwd. Vanuit het Plan van Aanpak wordt kleinschalige opvang gedefinieerd als opvanglocaties met een omvang tot maximaal 150 opvangplaatsen en in lijn met de Spreidingswet en de geldende COA-kaders.

De gekozen definitie is richtinggevend voor de huidige uitwerking, maar kan door de gemeenteraad worden bijgesteld en bij gewijzigde landelijke wetgeving of gewijzigde COA-kaders in overleg met het COA worden herijkt. De mate van flexibiliteit wordt daarbij mede bepaald door de nog nader uit te werken contractuele afspraken met het COA.

Voor de invulling van de voorlopige gemeentelijke opvangopgave van 273 opvangplaatsen is gekozen voor maximaal twee COA-locaties van maximaal 150 opvangplaatsen per locatie als voorkeursvariant. De locaties blijven kleinschalig en bieden tegelijkertijd mogelijkheden om voorzieningen, begeleiding en organisatie gezamenlijk of deels centraal te organiseren.

Een variant met drie locaties van circa 100 opvangplaatsen is eveneens denkbaar, maar leidt tot een groter aantal locaties en leidt naar verwachting tot meer bestuurlijke, organisatorische en financiële complexiteit. Zo financiert het COA voor locaties met minder dan 100 personen geen beveiliging. Ook vraagt deze variant om meer afstemming tussen locaties en kan de verdeling van voorzieningen en begeleiding over meerdere locaties leiden tot extra vervoersbewegingen en aanvullende gemeentelijke inzet. Op basis van de huidige inzichten wordt de voorkeursvariant met maximaal twee locaties daarom als beter beheersbaar en uitvoerbaar beoordeeld. De precieze verdeling van de opvangplaatsen en de organisatie van voorzieningen worden in de vervolgfase in overleg met het COA nader uitgewerkt.

3.1 Voorkeursvariant (kleinschalige COA-locaties tot 150 opvangplaatsen per locatie) komt als meest robuust naar voren

³ [Voorschoolse educatie voor peuters in de asielopvang – handreiking voor gemeenten, COA, JGZ en kinderopvang](#)

Voor de keuze van de schaal en opzet van de opvang is een afwegingskader gehanteerd waarin scenario's voor kleine, middelgrote en grotere opvanglocaties zijn beoordeeld op onder meer veiligheid, beheersbaarheid, voorzieningen, onderwijs, politie-inzet, financiële gevolgen, ruimtelijke inpassing, maatschappelijke inbedding en bestuurlijke uitvoerbaarheid. Op basis van deze afweging komt een variant met twee kleinschalige COA-locaties tot 150 opvangplaatsen per locatie als meest robuust naar voren.

Deze variant biedt de mogelijkheid om de voorlopige gemeentelijke opvangopgave van 273 opvangplaatsen op een overzichtelijke en beheersbare wijze te organiseren, met ruimte voor beperkte wijzigingen in de landelijke capaciteitsraming. De totale capaciteit van twee locaties tot 150 opvangplaatsen bedraagt maximaal 300 plaatsen. De exacte verdeling van de opvangplaatsen wordt in de vervolgfase nader uitgewerkt.

Uit de informatie van het COA (bijlage 4) blijkt dat de voorzieningen en begeleiding bij kleinschalige opvang afhankelijk zijn van de concrete locatie, de afstand tot bestaande voorzieningen en de vraag of een hoofdlocatie of dienstencentrum kan worden gerealiseerd. In deze voorkeursvariant wordt daarom onderzocht of één van de twee locaties als hoofdlocatie of dienstencentrum kan fungeren. Op een dergelijke locatie kunnen voorzieningen zoals zorg, recreatie, activiteiten en leslokalen worden georganiseerd, waarvan mogelijk ook bewoners van de andere locatie gebruik kunnen maken. De haalbaarheid en precieze invulling hiervan worden in overleg met het COA en andere betrokken partners nader bepaald.

Indien een hoofdlocatie of dienstencentrum niet haalbaar blijkt, wordt per locatie bekeken welke voorzieningen lokaal of nabij de locatie moeten worden georganiseerd. Daarbij wordt rekening gehouden met de ligging, de afstand tot bestaande voorzieningen en de lokale mogelijkheden. Onderwijs blijft een gemeentelijke verantwoordelijkheid en wordt in de vervolgfase afzonderlijk uitgewerkt.

Deze variant is bestuurlijk, organisatorisch en financieel het meest robuust, omdat:

- twee locaties tot 150 opvangplaatsen aansluiten bij de gemeentelijke definitie van kleinschalige opvang;
- de voorlopige opvangopgave van 273 plaatsen hiermee op een overzichtelijke wijze kan worden ingevuld, met enige flexibiliteit voor wijzigingen in de landelijke capaciteitsraming;
- de locaties afzonderlijk beheersbaar blijven en tegelijkertijd mogelijkheden bieden voor gezamenlijke voorzieningen;
- in overleg met het COA kan worden onderzocht of één locatie als hoofdlocatie of dienstencentrum kan fungeren;
- voorzieningen zoals zorg, recreatie, activiteiten en leslokalen daardoor mogelijk op één locatie kunnen worden geconcentreerd;
- bij het ontbreken van een hoofdlocatie per locatie maatwerk kan worden georganiseerd;
- het COA verantwoordelijk blijft voor de exploitatie, begeleiding, beveiliging en faciliteiten binnen de gemaakte afspraken;
- de gemeente een primair regisserende en faciliterende rol vervult;
- de gekozen schaalgrootte maakt het mogelijk de huidige opvangopgave met maximaal twee locaties te organiseren;
- structurele opvang hiermee kan worden gerealiseerd binnen de systematiek van de Spreidingswet.

3.2 Rol gemeente blijft primair regisserend en faciliterend

Bij opvanglocaties tot 150 opvangplaatsen blijft het COA, met zijn expertise volledig verantwoordelijk voor exploitatie, begeleiding, beveiliging en faciliteiten. Voor de gemeente betekent dit dat de rol primair regisserend en faciliterend blijft, maar dat de uitwerking van kleinschalige opvang wel vraagt om aanvullende inzet op afstemming, coördinatie, ruimtelijke inpassing en overleg met betrokken partners.

3.3 De gekozen schaalgrootte maakt uitvoering van de opvangopgave mogelijk

De gekozen schaalgrootte biedt voldoende capaciteit om de huidige gemeentelijk opvangopgave op een beheersbare en uitvoerbare wijze te realiseren.

Daarbij wordt rekening gehouden met het feit dat de definitieve landelijke capaciteitsraming nog kan wijzigen en tweejaarlijks opnieuw wordt bepaald, zonder afbreuk te doen aan de gekozen richting en schaalgrootte.

In de vervolgfase wordt nader uitgewerkt hoe deze voorkeursvariant wordt ingevuld met twee locaties tot 150 opvangplaatsen per locatie. Daarbij wordt ook onderzocht hoe de opvangplaatsen over de locaties worden verdeeld en of één van de locaties als hoofdlocatie of dienstencentrum kan fungeren. Definitieve locaties, aantallen en de verdeling van opvangplaatsen worden daarbij afzonderlijk ter besluitvorming aan college en gemeenteraad voorgelegd.

4.1 Structurele opvang sluit het beste aan bij de systematiek van de Spreidingswet

Structurele opvang, in de zin van opvang op vaste locaties die voor langere tijd beschikbaar is, sluit het beste aan bij de systematiek van de Spreidingswet. Met structurele opvang wordt bijgedragen aan een stabiele en voorspelbare opvangcapaciteit die mee kan bewegen met de opgave. Op deze wijze wordt voorkomen dat er periodiek naar tijdelijke oplossingen en mogelijk noodopvang moet worden gekeken zonder langetermijnperspectief. Daarnaast verkleint structurele invulling van de opgave het risico op een aanwijzingsbesluit door het Rijk, waarbij de gemeente onder tijdsdruk opvang moet realiseren en de lokale regie op type opvang, doelgroep en locatie beperkt is. Tot slot creëert structurele opvang voor de langere termijn ook maatschappelijke rust op dit dossier.

De feitelijke gevolgen van de gekozen variant zijn mede afhankelijk van de afspraken die hierover met het COA worden gemaakt, waaronder de organisatie van voorzieningen, begeleiding en beveiliging.

Kanttelingen: risico's en eventuele beheersmaatregelen – Kanttekeningen: risico's en eventuele beheersmaatregelen

Alternatieve scenario's

Naast de voorkeursvariant zijn ook een dependancelocatie van een hoofdlocatie buiten De Fryske Marren, een centrale hoofdlocatie met dependance(s), een centrale hoofdlocatie met volledige gemeentelijke opvangcapaciteit en zeer kleine opvanglocaties van minder dan 100 opvangplaatsen onderzocht. Onderstaande tabel maakt in één overzicht inzichtelijk hoe de varianten zijn beoordeeld op de belangrijkste criteria. De bandbreedtes en kenmerken in de tabel zijn indicatief en gebaseerd op COA-richtlijnen en ervaringsgegevens; het COA geeft aan dat hieraan geen harde getalsmatige grenswaarden kunnen worden ontleend. De uiteindelijke invulling blijft mede afhankelijk van de uitkomst van de onderhandelingen met het COA. Op basis van deze afweging is de voorkeursvariant met twee kleinschalige COA-locaties tot 150 opvangplaatsen per locatie als meest robuust beoordeeld. De feitelijke gevolgen van een eventuele op- of afschaling zijn mede afhankelijk van de afspraken die hierover met het COA worden gemaakt, waaronder de organisatie van voorzieningen, begeleiding en beveiliging. Deze afspraken worden in de vervolgfase nader uitgewerkt.

Criteria	<100 plaatsen		100-150 plaatsen		Tot 150 / >150 plaatsen
	Dependance van een hoofdlocatie / dienstencentrum	Zelfstandige locatie	Dependance van een hoofdlocatie / dienstencentrum	Zelfstandige locatie	Dienstencentrum / Hoofdlocatie
Veiligheid en beheer	Geen permanente beveiliging door COA, meer gemeentelijke inzet nodig		Goed beheersbaar, permanente beveiliging door COA		Meer centrale COA-voorzieningen mogelijk
Voorzieningen en begeleiding	Passend en uitvoerbaar	Maatwerk nodig vanuit gemeente	Passend en uitvoerbaar	Maatwerk nodig vanuit gemeente	Sterkst georganiseerd

Onderwijs en ketenpartners	Goed af te stemmen	Complexer	Goed af te stemmen	Complexer	Schaalvoordeel mogelijk
Financiële druk gemeente	Standaard	Hoger door meer ureninzet	Meer dan standaard	Hoger door meer ureninzet	Standaard
Ruimtelijke inpassing	Minimaal 3 locaties nodig		2 tot 3 locaties nodig		1 tot 2 locaties nodig

Bij meerdere locaties is gefaseerde afschaling mogelijk. De wijze waarop afschaling plaatsvindt, de verdeling van voorzieningen over hoofdlocatie/dienstencentrum en dependances en de eventuele gevolgen voor de gemeentelijke organisatie worden in de vervolgfase nader uitgewerkt en betrokken bij de afspraken met het COA. Dat biedt bestuurlijke flexibiliteit, bijvoorbeeld doordat bij afschaling eerst een dependance kan worden beëindigd. Tegelijkertijd ontstaat het risico dat de resterende hoofdlocatie/dienstencentrum, doordat het aantal mensen dat gebruikt maakt van de voorzieningen afneemt, door het COA alsnog als kleinschalige opvang wordt aangemerkt. In dat geval kunnen voorzieningen die nu via de hoofdlocatie/dienstencentrum worden geborgd wegvallen of worden teruggebracht. Dit kan ertoe leiden dat aanvullende voorzieningen lokaal moeten worden georganiseerd, afhankelijk van de inrichting van de opvangstructuur en de afspraken die daarvoor met het COA worden gemaakt.

Alternatief 1 – Dependance van een hoofdlocatie buiten De Fryske Marren

De variant waarbij De Fryske Marren opvang organiseert als dependance van een bestaande COA-hoofdlocatie buiten de gemeente is als alternatief onderzocht. In deze variant maken bewoners van de dependance voor een deel gebruik van voorzieningen, begeleiding en organisatie vanuit de hoofdlocatie. Een voorwaarde van het COA is dat de hoofdlocatie binnen maximaal 45 minuten met het openbaar vervoer bereikbaar is.

Deze variant kan voordelen bieden, omdat voorzieningen en begeleiding op de hoofdlocatie al aanwezig zijn en niet volledig opnieuw hoeven te worden georganiseerd. Ook kan hierdoor de gemeentelijke inzet op de dependancelocatie mogelijk worden beperkt.

Tegelijkertijd is de uitvoerbaarheid afhankelijk van de bereikbaarheid binnen deze maximale reistijd, de beschikbare capaciteit en de bereidheid en mogelijkheid van het COA om de hoofdlocatie deze functie te laten vervullen. Ook moet worden onderzocht welke voorzieningen lokaal of nabij de dependance nodig blijven en welke verantwoordelijkheden bij de gemeente, het COA en andere partners liggen.

Deze variant wordt als minder wenselijk dan de voorkeursvariant beoordeeld, omdat:

- de gemeentelijke opvangopgave afhankelijk wordt van een hoofdlocatie buiten De Fryske Marren;
- de beschikbare capaciteit en dienstverlening van de hoofdlocatie niet volledig door de gemeente kunnen worden bepaald;
- aanvullende afspraken nodig zijn over voorzieningen, verantwoordelijkheden, bereikbaarheid en financiering;
- ook bij een hoofdlocatie binnen 45 minuten reistijd niet alle voorzieningen automatisch op de dependance beschikbaar zijn;
- de variant minder ruimte biedt voor een zelfstandige en lokaal ingerichte opvangstructuur binnen De Fryske Marren.

Alternatief 2 – Centrale hoofdlocatie met dependance(s)

De variant met een centrale hoofdlocatie en één of meer dependances is ook verkend. Deze variant sluit aan bij een grotere opvangopzet met een hoofdlocatie en valt daarmee formeel buiten de bandbreedte van 100 tot 150 uit de tabel, maar blijft binnen het uitgangspunt dat reguliere kleinschalige opvang maatwerk is. Binnen deze opzet kunnen centrale voorzieningen, zoals begeleiding, zorg, informatievoorziening en

onderwijs, zoveel mogelijk op één plek worden georganiseerd en kunnen één of meer kleinere locaties op korte afstand daaraan worden gekoppeld (bijlage 5). Bijvoorbeeld: een hoofdlocatie in de gemeente waar gezamenlijke voorzieningen zijn geconcentreerd, met daarnaast één of meer kleinere satellietlocaties op korte afstand, zodat bewoners voor begeleiding en voorzieningen deels gebruikmaken van dezelfde centrale structuur. De kleinere locaties vangen daarbij het resterende aantal opvangplaatsen op, zodat in totaliteit minimaal aan de gemeentelijke opgave op grond van de Spreidingswet wordt voldaan.

Deze variant wordt als minder wenselijk beoordeeld, omdat:

- dit buiten de bandbreedte van kleinschalige opvang valt;
- de opvangstructuur daardoor minder goed aansluit bij de gemeentelijke definitie van kleinschalige opvang;
- de uitvoerbaarheid afhankelijk is van de beschikbaarheid van een geschikte hoofdlocatie en de afspraken die hierover met het COA worden gemaakt.

Alternatief 3 – Centrale hoofdlocatie met volledige opvangopgave

De variant met één centrale hoofdlocatie waarbij de volledige gemeentelijke opvangopgave op één locatie wordt gerealiseerd, is ook verkend. Dit is de huidige situatie met het AZC in Balk voor 301 bewoners. Deze opzet heeft als voordeel dat voorzieningen, begeleiding, zorg, informatievoorziening, beveiliging en beheer op één plek kunnen worden georganiseerd. Daardoor ontstaat een overzichtelijke en eenduidige opvangstructuur, met korte lijnen in de aansturing en een duidelijke aanspreekpunt voor zowel de gemeente als betrokken ketenpartners. Ook kan deze variant bijdragen aan meer rust in de uitvoering, omdat minder afstemming nodig is tussen verschillende locaties.

Tegelijkertijd wijkt deze variant af van het uitgangspunt van kleinschalige opvang en spreiding binnen De Fryske Marren. Hoewel deze opzet organisatorisch en qua beheersbaarheid voordelen biedt, lijkt deze minder goed te passen bij de bestuurlijke keuze om opvang zoveel mogelijk kleinschalig vorm te geven. Daarom wordt ook deze variant niet als voorkeursoptie voorgesteld.

Alternatief 4 – Zeer kleinschalige opvanglocaties (<100 opvangplaatsen)

Opvanglocaties met een omvang van minder dan 100 opvangplaatsen vormen een mogelijk alternatief, maar brengen aantoonbaar extra gemeentelijke verantwoordelijkheden, kosten en risico's met zich mee. Bij deze schaalgrootte worden beveiliging, beheer en faciliteiten niet standaard door het COA geleverd. Dit vraagt om aanvullende inzet van de gemeente op het gebied van organisatie, financiën en uitvoeringscapaciteit. Daarnaast neemt de complexiteit toe door het realiseren en beheren van meerdere kleine locaties, waaronder extra vergunningstrajecten, afstemming met ketenpartners en inzet op leefbaarheid en veiligheid.

Deze variant is verkend, maar wordt niet als voorkeursoptie voorgesteld, omdat:

- het COA bij deze schaal niet standaard verantwoordelijk is voor beheer, beveiliging en faciliteiten;
- aanvullende gemeentelijke inzet en kosten noodzakelijk zijn;
- de uitvoeringslast en bestuurlijke complexiteit toenemen;
- risico's ontstaan voor continuïteit, begeleiding en beheersing.

Dit Plan van Aanpak betreft een beleidsmatig en procesmatig kader en is niet gericht op rechtsgevolg. Over concrete locaties, aantallen per locatie, vergunningverlening en de feitelijke realisatie van opvanglocaties worden afzonderlijke besluiten genomen door de daartoe bevoegde bestuursorganen.

Risico's

1. Uitvoerbaarheid van twee locaties vraagt nadere afstemming

Bij kleinschalige opvang zijn de organisatie van voorzieningen en begeleiding afhankelijk van de concrete locatie, de afstand tot bestaande voorzieningen en de vraag of een hoofdlocatie of dienstcentrum kan worden gerealiseerd. In de voorkeursvariant wordt daarom onderzocht of één van de twee locaties als hoofdlocatie of dienstcentrum kan fungeren. Indien dat niet haalbaar blijkt, moet per locatie worden bepaald welke voorzieningen lokaal of nabij de locatie moeten worden georganiseerd.

Dit kan gevolgen hebben voor de gemeentelijke inzet, de bereikbaarheid, het vervoer van bewoners en de samenwerking met onderwijs, zorg, beveiliging en andere ketenpartners. De risico's worden beheerst door hierover in de vervolgfase concrete afspraken te maken met het COA en betrokken partners en de gevolgen per locatie afzonderlijk in beeld te brengen.

2. Maatschappelijke gevoeligheid kan leiden tot weerstand: elke keuze voor opvang kan maatschappelijke onrust of weerstand oproepen.

Elke keuze voor opvang kan maatschappelijke onrust of weerstand oproepen. Gelet op de maatschappelijke en mediabelangstelling voor dit thema is het daarom van belang om inwoners en andere betrokkenen zorgvuldig, tijdig en transparant mee te nemen in het proces. Het Plan van Aanpak kiest daarom voor structurele kleinschalige opvang die past bij de schaal en opgave van De Fryske Marren en voor toepassing van het Wixselwurk-principe. Daarbij staat niet het wegnemen van weerstand centraal, maar het zorgvuldig organiseren van informatie, participatie en terugkoppeling. Voor de vervolgfase is hiervoor een afzonderlijk communicatie- en participatieplan, opgesteld. Dit communicatie- en participatieplan is opgenomen als bijlage bij het Plan van Aanpak.

3. Landelijke onzekerheden kunnen invloed hebben op uitvoering en planning

Wijzigingen in landelijke wetgeving, beleidsduiding van de Spreidingswet of beschikbare COA-capaciteit kunnen gevolgen hebben voor tempo of invulling. Het Plan van Aanpak biedt voldoende flexibiliteit om hierop bij te sturen; landelijke ontwikkelingen worden actief gemonitord via COA, VNG en het Ministerie van Asiel en Migratie.

4. Afhankelijkheid van partners brengt uitvoeringsrisico's met zich mee

Deze realisatie van opvang is mede afhankelijk van samenwerking met het COA en andere ketenpartners (zoals onderwijs, veiligheid en buurgemeente).

Deze afhankelijkheid is beheersbaar door vaste bestuurlijke en ambtelijke overlegstructuren en belegging van de realisatiefase in een afzonderlijk vervolgtraject.

5. Tijdelijke terugval in opvangcapaciteit na sluiting van Balk

Door de beëindiging en ontmanteling van de opvanglocatie in Balk kan een tussenperiode ontstaan waarin De Fryske Marren tijdelijk minder of geen opvangcapaciteit beschikbaar heeft, terwijl de gemeentelijke opgave doorloopt.

Dit risico wordt beheerst door de gevolgen van de sluiting tijdig bestuurlijk en ambtelijk in beeld te brengen, het college daarover separaat te informeren en hierover vroegtijdig af te stemmen met COA, provincie en intern bestuur. Daarnaast worden scenario's voor de overgangsperiode uitgewerkt en betrokken bij de fasering van het vervolgtraject.

6. Financiële en uitvoeringsdruk bij kleinschalige opvang

Vanwege de mogelijke verdeling van voorzieningen over twee locaties kan afhankelijkheid van een kleinschalige opvang leiden tot extra vervoersbewegingen voor bewoners en tot aanvullende inzet voor afstemming en organisatie. Daarnaast kan dit voor de gemeente leiden tot hogere kosten voor beheer, beveiliging, vervoer en afstemming en tot extra belasting van de ambtelijke organisatie. Vooralsnog is niet uitgegaan van een compensatie vanuit het Rijk voor deze aanloopkosten. Dit risico wordt beheerst door de financiële en uitvoeringsgevolgen van de kleinschalige opvang verder te concretiseren, waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen gemeentelijke taken, COA-taken en gezamenlijke voorzieningen, zoals onderwijs, zorg, beveiliging en vervoer. En hierover waar nodig tijdig afspraken met het COA en andere betrokken partijen voor te bereiden.

7. Juridische en ruimtelijke procedures kunnen leiden tot vertraging: vergunningverlening, bezwaar- en beroepsprocedures kunnen de planning beïnvloeden.

Dit risico wordt ondervangen door in de vervolgfase per locatie een vroegtijdige ruimtelijke en juridische toets uit te voeren en procedurele risico's expliciet mee te wegen in de bestuurlijke besluitvorming.

Beleid, regelgeving en Sustainable Development Goals (SDG's) – Belied, regeljouwing en Sustainable Development Goals (SDG's)

Beleid en regelgeving:

- Spreidingswet (verdeelbesluit 2027-2028) (bijlage 3);
- Besluit gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen;
- COA-kaders voor kleinschalige opvang;
- Gemeentelijk participatiebeleid – Wixselwurk;
- Relevante omgevingsrechtelijke en vergunningsrechtelijke kaders voor de vervolgfase van locatiekeuze en realisatie.

Sustainable Development Goals (SDG's)

Het Plan van Aanpak draagt bij aan meerdere SDG's, direct en indirect:

Directe raakvlakken:

- SDG 10: ongelijkheid verminderen: bevorderen van gelijke kansen en sociale inclusie voor asielzoekers;
- SDG 11: duurzame steden en gemeenschappen: kleinschalige, geïntegreerde opvang draagt bij aan veilige, veerkrachtige en inclusieve woonomgevingen.



Indirecte of aanvullende raakvlakken:

- SDG 3: goede gezondheid en welzijn: toegang tot medische zorg, mentale ondersteuning en welzijnsvoorzieningen;
- SDG 4: kwaliteitsonderwijs: passend onderwijs voor kinderen en jongeren in de opvanglocaties;
- SDG 5: gendergelijkheid: bescherming en gelijke kansen voor vrouwen en meisjes, inclusief veiligheid op de locaties;
- SDG 8: waardig werk en economische groei: bevorderen van werkgelegenheid, vrijwilligers- of participatiemogelijkheden voor volwassenen;
- SDG 16: vrede, recht en sterke publieke diensten: goed bestuur, rechtszekerheid en integrale afstemming tussen gemeente, COA en partners; bescherming van rechten van asielzoekers;
- SDG 17: partnerschappen: samenwerking met COA, onderwijs, maatschappelijke organisaties en inwoners om succesvolle uitvoering te waarborgen.



Financiën – Finânsjes

De kosten voor de informatiefase (€ 108.000) worden gedekt uit de bestaande budgetten in de begroting. Deze kosten hebben betrekking op fase 1, waarin het proces, de uitgangspunten en de vervolgstappen worden uitgewerkt en gecommuniceerd. Voor de verdere uitwerking van fase 2 (locatiekeuze) is voor 2027 een eenmalig budget nodig van €200.000. Hiervoor is een aanmelding gedaan, welke wordt meegenomen bij de integrale afweging bij de begroting 2027. Kosten voor de verdere uitwerking van fase 3, waaronder verdere uitwerking van de gekozen locatie kunnen wij nog niet inschatten. Deze kosten worden betrokken bij de verdere bestuurlijke besluitvorming. Kosten voor realisatie, exploitatie en eventuele aanvullende gemeentelijke inzet worden per gekozen variant uitgewerkt en vervolgens meegenomen in de reguliere P&C-cyclus.

Duurzaamheid - Duorsumens

Het Plan van Aanpak zet daarnaast in op duurzaamheid in de brede zin van het woord: sociaal, organisatorisch en ruimtelijk. Daarbij gaat het om een kleinschalige geïntegreerde opvang, een toekomstbestendig ontwerp en waar mogelijk circulaire en demontabele materialen. In die zin ziet duurzaamheid vooral op een toekomstbestendige inrichting en uitvoering van de opvang, niet op de looptijd van de opvang zelf. Dit sluit aan bij SDG 10, SDG 11 en aanvullend bij SDG 3, 4 en 16.

Structurele opvang biedt de gemeente een stabiele, sociaal verantwoorde en kostenefficiënte aanpak, waarbij voorspelbaarheid en zorgvuldige inpassing bijdragen aan rust en draagvlak in buurten en het voorkomen van herhaalde onrust door tijdelijke opvangvormen.

Participatie - Partisipaasje

Participatie vindt plaats conform het gemeentelijk participatiebeleid Wikselwurk en wordt verder uitgewerkt in het bij dit Plan van Aanpak behorende communicatie- en participatieplan. Het participatieproces bestaat uit drie fases.

In fase 1, de informatiefase tot en met de vaststelling van het Plan van Aanpak door het college en de gemeenteraad, ligt de nadruk op het informeren van de raad, inwoners en andere betrokkenen over de opvangopgave, de uitgangspunten, de mogelijke opvangvormen en het verdere proces.

In fase 2, de fase tussen de openbaarmaking van het collegevoorstel over de locatiekeuze en het besluit van de gemeenteraad, worden inwoners en andere betrokkenen geïnformeerd over het voorstel, de gemaakte keuzes en het democratische proces. Zij kunnen vragen, zorgen en aandachtspunten naar voren brengen. Inspreken vindt plaats via het Petear. De locatiekeuze zelf is in deze fase geen open participatievraag; het besluit daarover ligt bij de gemeenteraad.

In fase 3, de uitwerkingsfase na het raadsbesluit over de locatie(s), wordt de participatie inhoudelijk verdiept. Inwoners, direct omwonenden, ondernemers, maatschappelijke organisaties en andere betrokkenen kunnen dan meepraten over de verdere uitwerking en inpassing van de gekozen locatie(s), waaronder randvoorwaarden voor veiligheid, leefbaarheid, bereikbaarheid, voorzieningen, beheer en maatschappelijke inbedding.

De communicatie en participatie worden ingericht met aandacht voor transparantie, verwachtingsmanagement, een duidelijke vraagstelling voor participerende partijen en een heldere afbakening van waar participerende partijen wel en geen invloed op hebben. Indien in de vervolgfase participatievormen met een hogere mate van invloed gewenst zijn, wordt daarvoor vooraf een startnotitie of afzonderlijk voorstel aan de gemeenteraad voorgelegd.

Communicatie - Kommunikaasje

In het Plan van Aanpak is een apart communicatie- en participatieplan als bijlage opgenomen, inclusief de projectpagina (website), de inzet van de reguliere communicatiemiddelen en een persbericht als afzonderlijke bijlage 6. Daarin zijn de fasering, doelgroepen, middelen en participatievormen verder uitgewerkt. De communicatie sluit aan op de fasering van het project.

De gemeente gebruikt daarvoor onder meer een projectpagina, periodieke nieuwsbrief, persberichten, websiteberichten en social media. Afhankelijk van de fase en de locatiekeuze worden daarnaast kleinschalige bijeenkomsten en online vormen ingezet.

Vervolg en evaluatie - Ferfolch en evaluaasje

Na vaststelling door het college en de raad wordt het vervolgtraject ingericht voor de verdere uitwerking van kleinschalige asielopvang. We beseffen de maatschappelijke belangstelling voor dit onderwerp en werken de verdere uitwerking daarom in een zorgvuldig vervolgtraject stap voor stap uit.

In deze fase staan de volgende onderdelen centraal:

- locatieverkenning;
- planologische en juridische uitwerking;
- communicatie en participatie met raad, inwoners, direct omwonenden en andere belanghebbenden;
- voorbereiding van realisatie;
- monitoring van voortgang, planning, besluitvorming en risico's.

De gemeenteraad wordt periodiek geïnformeerd over de voortgang, keuzes en mijlpalen. Waar nodig wordt per fase een nadere communicatie- en participatieaanpak door het college vastgesteld, passend bij de aard van de opgave en de mate van invloed die op dat moment mogelijk is.

Bijlage – Taheakke

1. 260825-Bijlage 1-Plan van Aanpak kleinschalige asielopvang-Z.875873
2. 260825-Bijlage 2-COA Flyer Kleinschalige Opvang - oktober 2024-Z.875873
3. 260825-Bijlage 3-Capaciteitsraming 27 februari 2026-Z.875873
4. 260825-Bijlage 4-Verzoek om verduidelijking voorzieningen kleinschalige asielopvang-Z.875873
5. 260825-Bijlage 5-COA Dienstverleningsgids voor gemeenten-januari 2026-pag 34-Z.875873
6. 260825-Bijlage 6-Perbericht Plan van Aanpak kleinschalig asielopvang in het college-Z.875873

Legenda toegepaste uitzonderingsgrondslagen

In dit document zijn gegevens definitief geanonimiseerd op grond van:

Wet	Artikel	Omschrijving	Pagina's
Wet open overheid	Art. 5.1 lid 2 sub e	De eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer	1